

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izjemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit à Din 2.—, do 100 vrst 2.50 Din, večji inserati petit vrsta 4— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. «Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2304.

Uporavnštvo: Knaflova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Prijateljski pakt z Grčijo - nov neuspeh

Senzacionalna razkritja londonskega lista o kapitulaciji Beograda pri sklepanju prijateljske pogodbe z Grčijo — Jugoslovenska zunanja politika je odvisna od Mussolinija

Zagreb, 19. oktobra. Londonski »Times« objavlja brzjavno poročilo svojega balkanskega poročevalca iz Beograda iz izidu pogajanj med jugoslovensko vlado in Venizelosom. Poročevalc naglaša, da je Venizelos odpotoval iz Beograda, čim je dosegel važne pozitivne uspehe v odnosih med Jugoslavijo in Grčijo, ki so bili poslednje čase neskončni in ki so obstojali od 1. 1924., ko je Jugoslavija odpovedala zvezo z Grčijo. Podpisani je bil dokument, s katerim se obe vladi obvezujeta, da bosta nadaljevali pogajanja za ureditev vseh še visečih vprašanj na podlagi sporazuma, od leta 1923. Gre pred vsem za svobodno cono v Solunu. L. 1926 so se vršila pogajanja s Pangalosom za novi sporazum, ki bi bil z Jugoslavijo mnogo ugodnejši. Toda ta sporazum ni bil ratificiran. Jugosloveni so vedno upali, da bodo pri-

novi pogajanji pridobili vsaj one ugodnosti, ki so jih dosegli že s Pangalosom, zlasti pa nadzor železnice Gjevgijelija — Solun. Dokument, ki je bil podpisani te dni, dokazuje, da so se Jugosloveni končno vendarje odrekli svojim prejšnjim zahtevam. Glavni interes Jugoslavije na Solunu obstaja v tem, da more v primeru vojne preko Soluna uvažati muničijo. Semkaj spada ne samo svobodno razpolaganje z lučko, marveč tudi uporaba železnice, ki vodi do jugoslovenskega teritorija. Jugoslovenska vlada je izrazila željo, naj bi se ji to pravo garantiralo in ob enem dodalo še obljubo dobrohotne neutralnosti od strani Grčije v primeru vojne. Doznanli smo, da je Venizelos uspel prepričati Beograd, da bi bila takata pogodba nezdržljiva z duhom pogodbe, ki jo je pravkar sklenil z Italijo.

Glede ostalih vprašanj obstaja prečkanje, da se je jugoslovenska vlada docela sporazumela z Venizelosom in da bodo nadaljnja pogajanja v kratkem završena. Izid dosedanjih pogajanj v Beogradu je razočaran jugoslovenske vlade. Vendar je beograjska vlada storila pamet korak, da je sprejela prijateljsko roko, ki jo je prožil Venizelos. V nasprotnem primeru bi riskiral izolacijo. S tem so bili odnosaji z Grčijo upostavljeni na temelju prijateljstva in storjeni bistveni koraki za konolidacijo miru na Balkanu.

Iz tega poročila, ki poteka brez droma iz zelo dobro poučenega vira, je razvidno, da je moral Beograd kapitulirati na celi črti ter da znači »prijateljska pogodba« z Grčijo le nov člen v verigi zunanjopolitičnih neuspehov dr. Marinkovića.

Savčić pripravlja gospodarsko vlado?

Ugibanja o namenu Savčičeve nojevičem in guvernerjem

Beograd, 19. oktobra. Danes popoldne se je vršil v hotelu »Paris« sestanek med Milošem Savčičem in Aco Stanojevičem, ki je sноči prispet v Beograd. Podrobnosti o tem sestanku še niso znane, zatrjuje pa se, da je Aco Stanojevič dal inženjerju Savčiču zagotovil, da radikalna stranka iskreno želi sporazuma s KDK ter da bo s svoje strani storila vse, da pride čimprej do stikov v svrhu pričetka razgovorov. Po tem sestanku je odšel Miloš Savčić v Narodno banko, kjer se je sestal z

akcije. — Sestanek z Aco Stanojevičem in Narodne banke Bajnoljem.

guvernerjem Bajlonjem. V političnih krogih se je danes zatrjevalo, da dela g. Savčić na to, da se sestavila vlada gospodarskih strokovnjakov. Niegovo akcijo baje z vsemi močnimi podpira guverner Narodne banke ki ima že več dni konferenco s predstavniki raznih beografskih gospodarskih organizacij. Prihodnje dni odpotuje Bajloni v Zagreb in v Ljubljano, da se informira tudi o razpoloženju famošnjih gospodarskih krogov.

Pribičević o ozadju Savčičeve akcije

G. Savić je dobil mandat za proučevanje situacije v Beogradu. — KDK odklanja sporazum s hegemonisti. — Partizanstvo na vseh koncih in krajih.

Zagreb, 19. oktobra. Včeraj popoldne je Svetozar Pribičević podal novo izjavu o akciji g. Miloša Savčiča, o kateri postaja čimdalje bolj jasno, da ni v nobeni zvezi s KDK, temveč z njegovim nedavno avdijencem na dvoru. Svetozar Pribičević je izjavil:

Kar se tiče akcije g. Savčiča, je danes jasno, da je dobil gotovo misijo za proučitev položaja. Da bi to prikrali, lansirajo iz Beograda vesti, da postopa g. Savčić dogovorno in po pooblastilu KDK, v kar da verujejo vse prečanski krogi. Toda prečanski krogi verujejo baš to, da je g. Savčić dobil misijo, s katero so bile z zvezi tudi vse poznejše avdijence na dvoru. Da b' to popolnoma potlačili, bi radi v Beogradu akcijo g. Savčića predstavili kot nekakšno naše približevanje, kot prvi naš korak k sporazumu, da bi potem mogli reči vsemu svetu, da smo mi krivi, ker je ta akcija propadla, kakor je to bilo takrat, ko se je ponesrečila sestava nevtralne vlade.

«Beograjskim vlastodržcem je doseglo do nohtov tudi zaradi tega, ker so dizavne blagajne prazne. Tudi to je eden izmed razlogov, zakaj so izvzeli akcijo g. Savčića, ki je eden izmed najresnejših privrednikov v naši državi. Kar se na tice, se prav nič ne interesiramo za imenje vlastodržcev. Na svojem plenarnem sestanku bomo povredili nekoliko več o vsem tem, kateri tudi sploh o vsem političnem položaju.»

Za tem se je Svetozar Pribičević bavil z znano dozdevno izjavo kralja dopisniku »Daily Telegrapha« ter je dejal, da je vlada napravila ogromno pogreško, ker ni pravočasno dementirala tega razgovora.

«Ob tej priliki moram tudi omeniti,» je nadaljeval Pribičević svojo izjavo, «da se vlada še ni izjavila, kako je mogla prepovedati objavo memoarov francoskega ministrskega predsednika Poincareja. Kaj misli vlada reči, ako se pritožimo pred inozemstvom, ako najdemo načina, da se sporoči predsedniku zavezniške države Francije, da so v naši državi take razmere, da se prepoveduje celo njegova zgodovina. Inozemstvu ni treba ničesar drugega po-

vedati, kakor to, da pri nas Poincare ne more svobodno govoriti o zgodovini. Sodišče je sicer razveljavilo to prepoved, vendar pa to vlade ne opravičuje, zakaj če bi šlo po njenih željah, bi sodišče prepoved potrdilo.»

Končno je Pribičević ponovno napadel sistem hegemonije v naši državi.

Kot primer je navedel, da pravoslavni svečeniki, ki so hoteli imeti svoje zborovanje v Šibeniku, niso mogli dobiti znižane železniške vožnje in je vladu predlagala, naj se to zborovanje vrši kje v Srbiji ali pa v kakem vojvodinskem kraju blizu Srbije. Zato je bil določen kasneje kot mesto zborovanja Vršac.

.....

Zaključek zasedanja Narodne skupščine

Danes bo zaključeno izredno, jutri pa s kraljevim ukazom otvorjeno redno zasedanje. — Sporazum za skupščinskega predsednika.

Beograd, 19. oktobra. Današnja seja Narodne skupščine je zgolj še formalnega značaja. Na dnevnem redu je 44 pritožb in prošnje, ki jih bo vladna večina rešila na hitro roku, ker gre večinoma za koncesije raznih rezimovcem. Po ratifikaciji trgovinskih pogodb, ki jih je pred par dnevi predložil minister trgovine dr. Spaho, bo izredno zasedenje zaključeno s kraljevim ukazom. Jutri bo s kraljevim ukazom otvorjeno redno zasedanje. Na jutrišnji seji bo izvršena izvolitvena redna na kar bo prečkan kraljev ukaz o zaključku zasedanja.

Popoldne se bo vršila seja radikalnega kluba na kateri bo določen kandidat za predsednika Narodne skupščine. V zvezi s tem se je vršil danes dopoldne dolgotrajen sestanek med Aco Stanojevičem in Vojko Vukčevićem. Kakor se zatrjuje, je bil med njima dosegel sporazum, glasom katerega bo izvoljen za predsednika Narodne skupščine Ilija Mihajlović, znani arbiter med obema radikaliskima taboroma. Njegovi kandidaturi so naklonjeni pristaši glavnega odbora in pristaši Vukčevičeve skupine.

Vlado, očitajoči ji lenuharenje. Zlasti je žig postalno pravljeno dr. Korošča, ki se je postavil kot nekaj vzor-politik, ki pa je v resnicu mnogo slabš od vseh dosedanjih notranjih ministrov in ministriških predsednikov ker ne samo ne odgovarja na stavljena vprašanja, marveč ne drži dane besede. Prerekanje je trajalo vse do 12., tako da skupščina opoldne še ni prišla na dnevnini.

Seja bo ob 13.30 prekinjena in se bo nadaljevala popoldne, da na hitro roku reši vse točke dnevnega reda na kar bo prečkan kraljev ukaz o zaključku zasedanja.

Popoldne se bo vršila seja radikalnega kluba na kateri bo določen kandidat za predsednika Narodne skupščine. V zvezi s tem se je vršil danes dopoldne dolgotrajen sestanek med Aco Stanojevičem in Vojko Vukčevićem. Kakor se zatrjuje, je bil med njima dosegel sporazum, glasom katerega bo izvoljen za predsednika Narodne skupščine Ilija Mihajlović, znani arbiter med obema radikaliskima taboroma. Njegovi kandidaturi so naklonjeni pristaši glavnega odbora in pristaši Vukčevičeve skupine.

KDK ne gre gre v Prago

Dosledna svojemu sklep, KDK odklanja vsako sodelovanje s hegemonisti. — Odgovor češkoslovaškemu parlamentu.

Zagreb, 19. oktobra. Izvršni odbor KDK je imel danes dopoldne sejo, na kateri je razpravljal o povabilu češkoslovaškega parlamenta k udeležbi na zasedanju parlamentarnega odbora za kulturno zbljanje s Češkoslovaško, ki bo pričelo 25. oktobra v Pragi. Soglasno je bilo sklenjeno, da KDK odkloni sodelovanje in pošle predsedniku češkoslovaškega parlamenta Malypetru sledenči odgovor.

Na zadnji skupni konferenci v Dubrovniku je bilo sklenjeno, da se sostane parlamentarni odbor meseca oktobra v Pragi. Dne 20. junija pa sta bila ubita v beograjski Narodni skupščini hrvatski poslanec dr. Basariček in Pavle Radić, težko ranjen dr. Pernar in Ivo Grandić, smrtno ranjen dr. Čakavčić. Na to zadržanje je bilo odzvanje skupna manfestacija baš v interesu velike ideje medsebojnega zbljanja, to tembolj ker ni mogče zbljanje. Če se ne upoštevajo čuvstva in težnje naroda in pokrajine, ki jih predstavlja KDK in ki bi morale biti češkoslovaški najbližje.

Dosledna temu sklep je KDK obvestila tudi interparlamentarno unijo v Berlinu, da delegacija okrnjene beograjske skupščine nima pravice zastopati, na međunarodnom forumu Srbov, Hrvatov in Slovencev, načinjan pa onih, ki jih predstavlja KDK.

Smatrajoč, da je to znano tudi češkoslovaškemu parlamentu, nas je iznenadil poziv na skupno delo za delegaciju beograjske Narodne skupščine, v kateri sta bila ubita dva člana tega odbora, dva najbolj iskrena pobornika zvezs z Češkoslovaškom. KDK je pričakovalo, da predstavnici češkoslovaškega naroda, da bodo pokazali največje razumevanje za potrebo rešitve problema države SHS, ki je bil z dogradom 20. junija stavljen na dnevni red. Čakavčić je da bo odzvanje skupna manifestacija baš v interesu velike ideje medsebojnega zbljanja. Če se ne upoštevajo čuvstva in težnje naroda in pokrajine, ki jih predstavlja KDK in ki bi morale biti češkoslovaški najbližje.

Abstinanca pašičevcev in centrumašev

Pristasi radikalnega glavnega odbora se ne udeležujejo skupščinskej sej. — Vukčevčevi hočejo izvzeti razcep radikalnega kluba. — Zakulisna borba se nadaljuje.

Beograd, 19. oktobra. Že na seji Narodne skupščine ki se je vršila 12. oktobra, je bilo opaženo, da ji niso prisostvovali vsi oni radikalni poslanici, ki so se izjavili za politiko glavnega odbora. Izjavili so že tečaj, da bodo vztrajali pri svoji abstinenci dolej, dokler se o tem ne izreče Aca Stanojeviča. Ti radikalni smatraj, da ne morejo podpirati Koroščeve vlade, ker se le glavnemu odboru.

Kmalu so se pojavila neka nesoglasja. Ena skupna je bila za to, da se je treba najprej dogovoriti z Aco Stanojevičem in da se naj dolej radikalni poslanici abstinenti in izražajo s tem nezaupanje vladni. Druga skupina je bila za to, da je vladar treba sodelovati v Narodni skupščini in tu zavzeti najboljši opoziciski stališče, pri katerem naj bi vztrajal tud v slučaju, da se KDK vrne v Narodni skupščini. To takto so to poslanici zagovarjali s tem, da je treba upoštevati radikalne mase, ki nikakor ne morejo razumeti, da se poslanici ki so pristaši glavnega odbora, nočajo odločiti za energična dejanja.

Zatrjuje se, da žele vladni krogi razčleniti v radikalnem klubu na ta način, da bi abstinentni poslanici izstopili iz radikalnega kluba in ustavnili poseben klub. Zato bodo ti poslanici postavljeni pred alternativo: ali prisostvovati sejam Narodne skupščine in izpolnjevati dolžnosti, ki jih nalaže poslovnik, ali pa izstopiti iz radikalnega kluba. Vukčevčevi računajo s tem, da bi lahko ostali v tem primeru na krmilu in pristaše glavnega odbora popolnoma izpadli. Izstopivše poslanice bi nadomestili klerikale.

Zatrjuje se, da žele vladni krogi razčleniti v radikalnem klubu na ta način, da bi abstinentni poslanici izstopili iz radikalnega kluba in ustavnili poseben klub. Zato bodo ti poslanici postavljeni pred alternativo: ali prisostvovati sejam Narodne skupščine in izpolnjevati dolžnosti, ki jih nalaže poslovnik, ali pa izstopiti iz radikalnega kluba. Vukčevčevi računajo s tem, da bi lahko ostali v tem primeru na krmilu in pristaše glavnega odbora popolnoma izpadli. Izstopivše poslanice bi nadomestili klerikale.

Z najmanjšim letalom preko oceana

Včeraj je startal ameriški kapitan Macdonald na malem enkrilniku k prekooceanskemu poletu. — Doslej manjkajo o njem vsaka poročila. — Dr. Eckenerjevi načrti za bodočnost.

S. Johns (Nova Fundlandija), 19. okt. Včeraj zjutaj je startal ameriški kapitan Macdonald na malem enkrilniku letalu k prekooceanskemu poletu z Fundlandije na Irsko. Polet je nastopal popolnoma sam brez vsakršnih varnostnih priprav. Na letalu nimata radiostopaj, niti gumijastega čolna za eventualni pristanek na morju.

S. Johns (Nova Fundlandija), 19. okt. Od včeraj popoldne ni bilo o letalu Macdonaldu na leti nad Oceanom nobene vesti. Ponoči je ležala nad morjem gosta megla in je močno deževalo. Za primer, da bi se letalo vrnilo, so žarometi v Harbour-Grace priravljani.

Pariz, 19. oktobra. V Parizu in Londonu so trenutno brez poročila o poletu ameriškega letala Macdonalda, ki je včeraj z malim letalom startal iz Nove Fundlandije v London. Pariski listi označujejo polet za veliko državo. Macdonald se do zadnjega ni mogel odločiti, da bi šel z malim letalom preko Oceana. Pilot je star komaj 28 let in je bil šel 80 ur v zraku. Kar po francoskih določbah ne zadostuje za doseglo pilotiske izkaznice. Dasi do poldneva ni bilo nobene vesti o Macdonaldu, meniti isti, da ni povoda za vznemirjenje Proga meri 3700 km, od teh 3100 nad morjem. Letalo je vzel na krov 4500 litrov bencina. Kar mu daje močnost da lahko prevozi 5600 km. Macdonald leti po isti poti, ki jo je svoječasno preletel Lindberg. Malo je upanja, da bi na poti srečal kakе parnike, ki bi lahko o njem poročali. Če se mu poroči vzdržati povprečno hitrost 165 km na uru, mora do včeraja prispeti v London.

— Newyork, 19. oktobra. Nemško-ameriška trgovska zbornica je prredila v hotelu »Astor« na čast »Zepelinov« posadke večan sprejem in večerje, ki se ga je udeležilo tisoč oseb. Predsednik trgovske zbornice je napel predsednik Cool

Popoln kaos v železniški upravi

V Zagorju in Hrastniku počiva 2500 delavcev, dočim v Trbovljah danes še dela. — Železnice ustavljajo tovorni promet zaradi pomanjkanja vagonov. — Katastrofalne posledice za naše narodno gospodarstvo.

Zapostavljanje Slovenije od strani premetnega ministrstva v Beogradu pri dodelitvi potrebnih vagonov postaja, kakor smo že včeraj poročali, naravnost katastrofalo za gospodarstvo v Sloveniji. Trbovške premogovne države je z današnjim dnem ustavila delo v Zagorju in Hrastniku, dočim v Trbovljah še dela. Radi ustavitev dela v revirih Zagorja in Hrastnika je ostalo 2500 delavcev brez dela. Kolikor časa se bo delalo v premogovnikih TPD v omejenem obsegu, je povsem odvisno od centralne za dodeljevanje vagonov pri premetnem ministrstvu v Beogradu. Mogoče je, da se položaj zboljša v par dneh, kar pa si je sprito vedno večjega kaosa v železniški upravi težko misli. Zato je pričakovati, da se bo delalo v premogovnikih TPD v omejenem obsegu precej dolgo časa, ker je pomanjkanje vagonov v sedanjih jesenski izvozni sezoni splošno po vsej državi.

Izgovor, ki ga objavlja današnji »Slovenec«, češ, da je kriva pomanjkanja vagonov v Sloveniji zagrebška direkcija in predvsem prentranpanost zagrebške postaje, preko katere prispevajo za Slovenijo potrebnih vagonov in ker se vagoni ne izpraznjujejo pravobasno, je samo deloma točen. Res je sicer, da je bil tovorni promet za zagrebško postajo od 4. oktobra dalj za pet dni zaprt, kar priznava tudi »Slovenec« sam, toda sedaj je postal popot zoper in prav sedaj je postal pomanjkanje vagonov v Sloveniji občutnejše. Virov pomanjkanja vagonov v Sloveniji ni torej iskati samo v prentranpanosti in v nezdostenem številu razkaladnih tirov v Zagrebu, ampak tudi drugod.

Točno je, da se imamo v vsaki jesenski izvozni sezoni boriti s pomanjkanjem vagonov, res pa je tudi, da so bile potrebe železniških vagonov lani in prejšnja leta prav take, kakor letos, da splošni položaj v tem oziru prejšnja leta ni bil drugačen, da pa kljub temu prejšnja leta ni bilo takega zastopanja v železniškem prometu in takega pomanjkanja vagonov v Sloveniji kakor letos. To je dokaz, da je železniška uprava postala slabša, kakor je bila prej, da Slovenijo bolj započivaljo, kakor so jo kedaj prej.

Slovenija bi v jesenski izvozni sezoni potrebovala vsak dan kakih 150 vagonov, dobitva pa jih niti 800, kolikor bi jih potrebovala v normalnih razmerah za najnovejšo potrebo. Ako dobiva TPD namesto redno vsak dan 600 do 700 vagonov za svoje premogovnike v Trbovljah, le s skrajno težavo okoli 100 vagonov na dan, je jasno, da redno obravvanje ni mogoče, tembolj, ker je v takem velikem obratu eksperimentiranje in neprestano izpreminjanje dispozicij nemogoče.

Če bi se zadostilo potrebam TPD, bi bila pri obstoječih razmerah zapostavljena ostala industrija, ki istokato rabi pred vsem opredelje vagon, kakor n. pr. lesna, ki jih potrebuje predvsem za izvoz. — In če upoštevamo, da

je naš izvoz še itak globoko padel in da je naša trgovska bilanca postala hudo pasivna, vidimo, da postaja razmerje za naše narodno gospodarstvo naravnost katastrofalo. Ako bi se zadostilo potrebam te industrije, mora zmanjšati razpoložljivih vagonov naši premogovni industriji, ki nemore izpolnjevati svojih obveznosti. Zato mora nastati zastoj v industrijskih podjetjih, ki so navezana na dobavo premoga iz trbovških rudnikov. Na ta način postaja zlo splošno, zavira se prodejica in povečuje brezposelnost delavstva, dočim si država na drugi strani sama omejuje vir svojih davčnih dohodkov.

Kakor doznavamo, da je Delavska zbornica v Ljubljani spričo ustavitev del v premogovnikih TPD brzjavno posredovala v Beogradu pri vseh pristojnih činiteljih, pri ministrskem predsedniku, ministrstvu za socialno politiko in ministrstvu za promet, kakor tudi pri rudarskem poglavarstvu v Ljubljani. Ali bodo ta posredovanja kaj pomagala, je seveda dvomljivo spričo naraščajočega kaosa v železniški upravi. Kako daleč je že prišlo zaradi pomanjkanja vagonov, dokazuje tudi dejstvo, da je železničkim samim že pričelo primanjkovati premoga. Tako poročajo iz Sarajeva, da je generalna direkcija železnic ustavila tovorni promet na vseh ozkotirnih progah v državi za tri dni, ker je treba železnicu najprej preskrbeti s premogom. Odpravljava se samo lahko pokvarljivo blago in žive živali. Najprej se torej premogovnikom ne dostavi zadost vagonov, da bi lahko dobavili potreben premog, nato pa se ustavi tovorni promet, ker ni kuriva za lokomotive. To je seveda zelo naravno, toda pri tem zastaja vse narodno gospodarstvo, država pa izgubila na drugi strani ogromne milijone na prevoznih.

Kakor je iz navedenega razvidno, vodi sedanji režim naše narodno gospodarstvo naravnost v pogubo. Prav semešno se čuje, kako piše današnji »Slovenec« spričo katastrofnega pomanjkanja vagonov in naraščajočega kaosa v železniški upravi, da se je položaj na intervencijo min. predsednika dr. Koroča v septembra znatno zboljšal. Ko mora v istem hipu priznati, da se je že par dni po tej »intervenciji« poslabšal tako, da se morajo ustavljati obrati in da je na tisoče delavstva brez posla. Kaj zadejelo?

Seveda, dr. Koroča zaničajo bolj intrig in boj proti KDK, ki se bori za ravnopravnost in pošteno gospodarstvo v prečanskih krajih. Zato nima časa, da bi se brigal za vsakdanji kruh našega delovnega ljudstva in za bedo, v kateri se nahaja radi malomarnosti sedanjega režima napram našim življenskim problemom.

Seveda, dr. Koroča zaničajo bolj intrig in boj proti KDK, ki se bori za ravnopravnost in pošteno gospodarstvo v prečanskih krajih. Zato nima časa, da bi se brigal za vsakdanji kruh našega delovnega ljudstva in za bedo, v kateri se nahaja radi malomarnosti sedanjega režima napram našim življenskim problemom.

Velik uspeh nemškega Zeppelina, ki je srečno prijadal preko oceana iz Evrope v Ameriko, je predmet občudovanja vsega sveta. Ta uspeh splošno pripisujejo nemški genijalnosti v tehniki. Toda zagrebške »Novosti« poročajo, da je Zeppelin izumil prav za prav neki zagrebški trgovec. Prvi in osnovni tip Zeppelina je zgradil zagrebški lesni trgovec David Schwarz. Njegova rodbina je v Zagrebu splošno znana. Vodja trgovca Schwarza živi sedaj na Dunaju s hčerkjo Vero, ki je operna pevka. Druga hčerkja je pa omožena z zagrebškim odvetnikom dr. Elegovičem. V Ameriki je neki časopis ob prihodu Eckenerjevega Zeppelina odkrito pisal, da je to izum nekega zagrebškega trgovca. Ta časopis je duhovito priznani, da kakor se Amerika ne imenuje po Kolumbu, ki jo je odkril, tako je tudi Zeppelin dobil ime moža, ki ga ni izumil, ki je znal samo spremno izkoristiti tuj izum. Trgovec Schwarz je živel v Zagrebu okoli 1. 1880. Hodil je po Slavoniji in kupoval drva in les ter premišljeval o — zrakoplov. Bil je odličen računar in začel je študirati mehaniko. Ker je bil bogat, je lahko puštil svojo trgovino in se je popolnoma posvetil študiju. On je bil prvi, ki je izumil, da se more zrakoplov zgraditi iz aluminija in da postane aluminij državna, če se ga meša z drugimi kovinami. L. 1890. je Schwarz naredil načrte za prvi zrakoplov. Vse načrte je pozneje dal avstrijskemu vojnemu ministru Krieghamerju. Pošel mu je tudi denar in načrtov sam ni mogel izvršiti. Vojni minister pa tudi ni imel denarja, da bi zgradil Schwarzov zrakoplov. O novem izumu je zvedel tudi ruski vojni ataš na Dunaju in je o tem obvestil svojo vlado v Petrogradu. Ta je pozvala Schwarza v Rusijo. Trgovec se je odzval povabilu in je v Rusiji zgradil svoj prvi zrakoplov. Naredil je dva uspešna poskusa. Začel si je pa domisljati, da ga bodo umorili, ko zvedejo za njegovo tajno in je zato razdržal zrakoplov in pobegnil iz Rusije. Za

Schwarzov izum se je začel nato zanimati nemški cesar Viljem. Pozval je trgovca v Berlin. Prvi let z zrakoplovom v Berlinu je pa bil odgoden in Schwarz je odpotoval na Dunaj. Baje se je sprl s samim cesarjem. Že naslednje leto je pa dobil iz Berlina brzjavko, naj se nemudoma napoti tja. To je trgovca tako presenetilo, da ga je začela kap in je umrl. Schwarzova vdova se je začela pogajati z berlinskim društvom za zračni promet, ki mu je načeloval grof Zeppelin. Družba je prevezela Schwarzov izum in obljubila vodvi odškodnino. Ceser Viljem se je pa nehal zanimati za ta izum in tako je družba razpadla. Grof Zeppelin je prevzel družino zapuščino in se ni več zmenil za pogodbo, ki jo je družba sklenila z vodo. Sam je pozneje izpolnil Schwarzov izum. Vse to bi se utegnilo zdeti komu izmišljena bajka. Toda o istinitosti tega priča letnik 1901 revije »Illustrirte Jahrbuch der Erfindungen«, v katerem so popisane vse važne iznajdbe tega leta. Tu je fotografija, Schwarzovega zrakoplova z razlagom, v kateri je med drugimi zapisano: Velik napredek v tej smeri pomeni zrakoplov Davida Schwarza iz aluminija. Čeprav se je prvi poskus ponesrečil, vendar je osnovna ideja tega izuma dobra in z njo se bodo mogli okoristiti bodoči konstrukterji. Balon je zgrajen iz tenke aluminijaste pločevine, dolg je 48 m in ima prostornine 3690 m. Zrakoplov je težak 3560 kg. V tej knjigi je nadalje popisano, kako je bil izvršen prvi poskusni let v Berlinu. Zdi se, da bi našli pri Nemcih prav za prav male res originalnih izumov, če bi nastančno preštudirali, kdo je bil prvi, ki je izumil osnovno idejo mnogih izumov, ki se danes smatrajo za produkto nemške genijalnosti. Res pa je, da so Nemci skoraj vse izume tega in pretekla stoletja izpopolnili do neverjetne popolnosti in praktične uporabe, kar zahteva vztrajnost in pridnost, ki jo imajo Nemci dovolj.

Kakor doznavamo, da je Delavska zbornica v Ljubljani spričo ustavitev del v premogovnikih TPD brzjavno posredovala v Beogradu pri vseh pristojnih činiteljih, pri ministrskem predsedniku, ministrstvu za socialno politiko in ministrstvu za promet, kakor tudi pri rudarskem poglavarstvu v Ljubljani. Ali bodo ta posredovanja kaj pomagala, je seveda dvomljivo spričo naraščajočega kaosa v železniški upravi. Kako daleč je že prišlo zaradi pomanjkanja vagonov, dokazuje tudi dejstvo, da je železničkim samim že pričelo primanjkovati premoga. Tako poročajo iz Sarajeva, da je generalna direkcija železnic ustavila tovorni promet na vseh ozkotirnih progah v državi za tri dni, ker je treba železnicu najprej preskrbeti s premogom. Odpravljava se samo lahko pokvarljivo blago in žive živali. Najprej se torej premogovnikom ne dostavi zadost vagonov, da bi lahko dobavili potreben premog, nato pa se ustavi tovorni promet, ker ni kuriva za lokomotive. To je seveda zelo naravno, toda pri tem zastaja vse narodno gospodarstvo, država pa izgubila na drugi strani ogromne milijone na prevoznih.

Iz Osijeka poročajo o strašni nesreči, ki jo je povzročila eksplozija vojaške granate. V oklici Almasha je vojaščko imelo vaje in je streljalo tudi ostrom. Predvčerjšnjem je neki 14-letni deček Ivan Podgajac našel na polju nezrasstreljeno granato in jo je pobral ter položil na voz, s katerim se je pripraval dom. Proti večeru se je deček odpravil domov. Med potjo je srečal še druge kmetske vozove in se jim prislužil. Sredi poti je pa deček pripravil granato in jo vrgel v voza na tla. Grašnata je eksplodirala. Drobici granate so raztrgali dečka in poljskega delavca Mijo Pereša. Podgajčevga očeta so pa težko ranili in je kmalu podlegel težkim poškodbam. Razen tega so bile trikmetske lažje ranjene in trije konji takoj poškodovani, da jih bodo morali ubiti.

Včeraj se je soproga trgovca Brederja v Osijeku vrnila iz kina domov in je na svoje veliko začudenje našla v sobi za služkinje mrtvo služkinjo Agneto Ivančič. Bila je starca še 23 let in rodom iz Podgorača. Nastopila je službo pri trgovcu predvčerjšnjem. Po smradu po plinu v poseški sobi je bilo sklepalo, da je šla nesrečna pravovoljno v smrt. Policia je ugotovila, da je imela služkinja ljubavno razmerje z nekim Rusom, s katerim je imela že nezakonsko dete. Rus jo je zapustil. To je služkinjo tako užalostilo, da si je končala življenje.

Prosleta

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA v Ljubljani.

Drama:

Pete, 19. zaprto.

Sobota, 20. zaprto. (V opernem gledališču proslava ge. Auguste Danilove.)

Opera:

Pete, 19.: Salome. Za lanske C abonent. Sobota, 20. ob 20. uri: Stvar Makropulos. Proslava 40 letnice umetniškega delovanja ge. Auguste Danilove. Izven.

Hjalmar Bergmann: Noblova nagrada

Ustrezojo naši gledališki publiki, ki si žlasti lažljih, zabavnejših iger, je poslavila dramatska uprava Švedske komedije »Noblova nagrada« na reporto. Reklamni naslov nima bistvene zvezze z dejanjem. — Komedija pa prinaša v izvrstni tehniki vrsto krasno slikanih značajev v familiji Svedenhielmov. Tu je oče inženjer, znanstvenik in izumitelj, vedra genijalna duša, neugan krokar; dalje njegovga hči Julija, održna igralka, in končno najmlajši sin, poročnik Bo, imeniten, ponosen na tudi veselje dečka. Silno radi se imajo ti ljudje, a med seboj se zafrkavajo in hrulijo, kadar imajo denarja, skupno veselijo, kadar ga ni, pa prepričajo vso skrb Marti Bohmanovi, dobiti, teti in gospodinji v hiši. Vsi so zadolženi, a njih dolgovi izvirajo iz tudi študija in utemeljenih kulturnih in poklicnih potreb. Vendar jih ti dolgovi neznenost tiste, zlasti ker so menice zapadle.

Astrid, Bobova nevesta, je sicer bogata in ponuja svoj denar, toda Bo se ne da kupiti in odklanja rešitev s te strani. Najuje pa je, ko predloži Erikson, boboviški tovarski starega inženjerja in bivši mestni uradnik, ki ga je zaradi poneverje mestnega denarja bivši župan Svedenhiel spreval v ječo, dve menici s ponarejenim podpisom inženjerja Svedenhielma. Kdo je podpisal menici in falfizični podpis? — Otroci sumnijo drug drugač, a bi drugi drugega rad rešil in se zanj žrtvoval. Oče je kajpada silno užaljen in obupan, da se je tako varal v svoji deci. Čast familije je oskrunjena. Razrešitev te afere tvori 4. de-

janje, ki je dramatski najbolje in najbolj učinkovito.

Predstava v režiji g. C. Debevec je tekoča in v pravilno burmem tempu. V splošnem pa preveč glasno ali mestoma tako tiko, da so ostali posamezni stavki neslišni.

Starega, vedrega očeta, genijalnega inženjerja, ki prejme Noblovo nagrado, je predstavljal g. režiser Skrbnišek s simpatično živoustnostjo in dobrusunošnostjo, v tragičnih prizorih pa z iskrenim čustvom. Izvrsten značaj je podal z Rolfom g. rež. Rogoz, prav posrečen žurnalist začetnik je bil g. Sanci, prijetna Astrid g. Vida Juvanova, zanimiv Erikson g. Lipa. Prav posebno priznanje gre za Marto g. Medvedove. — Teatrsko trapo je podala zelo verjetno g. Debelakova in poročnika (v uniformi břeži) g. Jan.

Predstava je ujajala zlasti v zadnjih dneh, dočim sta pri dejanih plitkejši in zlasti zaradi nedostatkov liričnih, čustvenih mest nekam suhi. Igra pa bo dosezala svoj namen, ker ima zanimive, ljubezne značaje in vseskozi izvrstne uloge, ki se izvajajo s temperamentom in inteligenco.

Fr. G.

Suppe : Boccaccio

Kakor opera z »Dobiljarem«, je tudi opereta začela sezono s starejšim, že dobro znamenjem, s Suppejevim »Boccaccio«. Novitete in senčni repertoar se prihajajo pač za prihodnje tedne.

»Boccaccio« je glasbeno in tekstno solidno opereto delo, ki po svoli vrednosti daleč preka modna opereta, neznenost šablonska značila. Že »Boccaccio« uverja v domači uniforme s poneverjenimi haveloki brez bridičnih sabelj in eštarjem. Nemci so naredili uniforme za vse naše rezerve, brate in minister naše vitezke vojske je imel glavno besedo vedno tisti, ki karkoli pridobiča v prodajo, pa naj bodo že korice in značke, ali reparacijske uniforme s poneverjenimi haveloki brez bridičnih sabelj in eštarjem. Nemci so naredili uniforme za vse naše rezerve, brate in minister naše vitezke vojske je imel glavno besedo vedno tisti, ki karkoli pridobiča v prodajo, pa naj bodo že korice in značke, ali reparacijske uniforme s poneverjenimi haveloki brez bridičnih sabelj in eštarjem. Nemci so naredili uniforme za vse naše rezerve, brate in minister naše vitezke vojske je imel glavno besedo vedno tisti, ki karkoli pridobiča v prodajo, pa naj bodo že korice in značke, ali reparacijske uniforme s poneverjenimi haveloki brez bridičnih sabelj in eštarjem. Nemci so naredili uniforme za vse naše rezerve, brate in minister naše vitezke vojske je imel glavno besedo vedno tisti, ki karkoli pridobiča v prodajo, pa naj bodo že korice in značke, ali reparacijske uniforme s poneverjenimi haveloki brez bridičnih sabelj in eštarjem. Nemci so naredili uniforme za vse naše rezerve, brate in minister naše vitezke vojske je imel glavno besedo vedno tisti, ki karkoli pridobiča v prodajo, pa naj bodo že korice in značke, ali reparacijske uniforme s poneverjenimi haveloki brez bridičnih sabelj in eštarjem. Nemci so naredili uniforme za vse naše rezerve, brate in minister naše vitezke vojske je imel glavno besedo vedno tisti, ki karkoli pridobiča v prodajo, pa naj bodo že korice in značke, ali reparacijske uniforme s poneverjenimi haveloki bre

Dnevne vesti.

Cetrti ruski doktor ljubljanske univerze. 3. in 6. septembra ti je promoviral na filozofski fakulteti ljubljanske univerze ruski študent Peter Uš za doktorja naravoslovja (zoologije). To je že cetrti ruski doktor ljubljanske univerze. Prvi je promoviral Vasilij Isajevič, drugi Vadim Dobrovoljski, tretji pa Anatolij Špacovski, vsi trije za doktorje filozofije. Dobrovoljski, bivši asistent zoološkega zavoda na naši univerzi je moral že v preravn grob. Dosej je položilo na naši univerzi diplomske izpite 20 ruskih študentov. Mlademu doktorju, ki se ni strašil truda in je kljub težkemu gmotnemu razmeram dovršil študije. Iskreno čestitamo!

Nasi medicinci o nostrifikaciji diplom. Naši medicinci na dunajskem vsečilišču in ondnotno akademsko udruženje »Sloga« so poslali prosvetnemu ministru v zvezi z uredbo o nostrifikaciji diplom odprto pismo, v katerem pravijo, da je ta uredba zadela vse naše medicince na Dunaju, ker so skoraj vsi pred zaključkom svojih študij. Njihova eksistenza bi bila ogrožena, ker bi se vrnili s polaganjem izpitov, ki so jih že položili, v svojih študijah več let nazaj. Ker je pri študiranju medicine itak najdaljše in združeno z velikimi gmotnimi žravimi, bi prišli s podaljšanjem študij za eno leto v tako težkem gmotnem položaju. Da bi mnogi sploh ne mogli končati študij. Poleg tega ni dan možnost povratka niti onim, ki bi se hoteli vrniti na domače univerze, ker inozemske univerze tega ne dovolijo študentom, ki so tuk pred izpitom. Zato prosijo ministra, naj bi uredba veljala samo za one medicince, ki se vpisalo na inozemske univerze od 1. oktobra 1928 dalje odnosno ki po tem terminu odidejo na inozemske univerze.

Naša delegacija na proslavi 10letnice českoslovaške republike. 28. tm. bo britski českoslovaški narod proslavljal 10letnico osvobojenja izpod avstrijskega jarma. Prostave se udeleže deputacije vseh zavezniških držav in vseh českoslovaških kolonij v inozemstvu. Načelnik generalnega štaba general Syrový je povabil na proslavo tuji našo vojaško delegacijo. 23. tm. prispe v Prago načelnik našega generalnega štaba general Peter Pešić v spremstvu generala Kalafatovića, kontraadmira Wickerhauser in polkovnika generalnega štaba Živkovića. Tudi vrla načelnika Slovenske in okrvavljenega Narodna skupščina se udeležita načelnika praznika bratskega českoslovaškega naroda. V Prago prispe delegacija vlade in Narodne skupščine, ki jo bo vodil baje namestnik zunanjega ministra Šumenski.

Iz državne službe. Premeščen je politično upravni uradnik Franc Verbič od velikega župana ljubljanske oblasti k sreškemu poglavariju v Ljubljani. Imenovan so za komisarja finančne kontrole pri oblastnem inspektoratu finančne kontrole v Ljubljani komisar finančne kontrole in sreški upravnika finančne kontrole v Celju Peter Držaj, za komisarja in upravnika finančne kontrole na Jesenicah in upravnika finančne kontrole v Škofiji Luki Franjo Kukar, za komisarja in sreškega upravnika finančne kontrole v Škofiji Luki starešina finančne kontrole v Privlaki Radossav Petrović; za uradnika pri direkciji državnih železnic v Ljubljani je imenovan dosedjan kontrakturni uradnik Aleksander Kulakov; v višjo skupino sta pomaknjena pomočnik komisarja železniške in obmerno policije na Jesenicah Anton Batagelj in pisarniški oficir pri direkciji šum v Ljubljani Zvonimir Slatar; vpokojen je administrativni uradnik pri podkovski Šoli v Ljubljani Ciril Tomšič.

Iz sodne službe. Vpokojen je višji pisarniški oficir pri okrajnem sodišču v Velikih Laščah Rudolf Sorglchner.

V naše državljanstvo so sprejeti mehanik iz Ljubljane Izidor Spacapan, študent iz Ljubljane Friderik Mermolja, in zasebnica iz Ljubljane Marica Mozetič.

Prepovedani listi. Notranje ministrstvo je prepovedalo uvažati in širiti v naši državi madž. list »Magyar Szó«, ki izhaja Buenos Airesu v Južni Ameriki, dalje list »Zalednica La Union«, ki izhala v Rosari de Santa Fe v Južni Ameriki in turški humoristični list »Karadjoz« (Črno oko), ki izhaja v Carigradu.

Odlikanje. Člana finančnega odbora Narodne skupščine, klerikalnega poslanca Vladimir Pušenjak in Franc Smolec, sta odkrivana, prvi z redom Belega Orlia IV. stopnje, drugi pa z redom Sv. Save III. stopnje. Radi bi vedeli, kakšne zasluge sta si pridobila ta dva gospoda. Pa vendar ni odkivanje znak priznanja za popolnoma zavojeno gospodarsko politiko in za neznašna davčna bremena, pod katerimi ječe prečanski kraj.

S 1. novembrom začno v vlaiki kuriti. Generalna direkcija državnih železnic je odredila, da morajo biti od 1. novembra dalje vsi vagoni osebnih in brzovlakov kurjenje. Kuriti je dovoljeno na glavnih progah tudi zda, toda le če je hladno.

Iz diplomatskih služb. Tajnik našega poslanštva pri Vatikanu dr. Moskatalo je napredoval za svetnika poslaništva. Za generalnega konzula v Celicu je imenovan konzul Mirko Milošević, za tajnika našega poslaništva na Dunaju je imenovan pisar v zunanjem ministrstvu Dragomir Protić, za vicekonzula v Trstu pa pisar v zunanjem ministrstvu Radomir Marinković.

Premestite poštniški urad. V Moštah pri Ljubljani se prihodnji mesec premesti pošta iz sedanjih hiš v M-Jevi hiši ob glavni cesti. V tej hiši bo imelo poštno osobje dve lepi, svetli sobi v uradno porabo. Prostora bosta imela električno razsvetljavo. V novih lokalih bo poslovala tudi javna telefonska govorilnica, ki jo občinstvo spriča rastope trgovine in industrije že dle časa zelo pogreša.

Slovari v Jugoslaviji. Stara Pazova je glavni sedež Slovakov v Jugoslaviji.

Njihovi vodje pisatelj Vladimir Murban ter učitelj Ferdinand Klatik in Karel Lilje so pokrenili akcijo za zgraditev slovaškega Narodnega doma v Stari Pazovi, ki bo 25. novembra svečano otvoren.

Papir je kulturni faktor. Papirju gre veliki del zasluga na kulturnih uspehih. Papir je omogočil, da so postali sadovi kulture lažje dostopni tudi načinskim plasti ljudstva, torej obča last, in da so dobili velik kulturni pomen in značaj. Papir ima te zasluge, ker je sposoben, spojiti duševnost z materijo tako, da se razširi med živečimi in da se z njim seznanijo tudi bodoči rodoviti. Človek je čutil potrebo, da ohrani izsledke svojega razuma že davno preden je poznal papir. Duševnost je nesnovna, dinamična in bežna. Mi smrtniki jo moremo obdržati samo, če se nam posreči, da jo priklenemo na materijo. Zato so se trudili že načini pradejne in iskalni sredstev in možnosti, da bi ohranili izsledke svoje dobe tudi bodočim rodovom. Od početka so uporabljali kamen, ker so ga smatrali za edinstveno sposoben material tedanjih časov, ki je zamagal biti nosilec duševnih dobrin. S časovnim razvojem so nastale nove potrebe, ki jim kamen ni mogel zadostati. Uporabljati so začeli glinaste tablice. Ta tvarina je bila zelo neprikladna. Narava pa je dejelam ob Sredozemskem morju omogučila, da so začeli hoditi čisto svojo pot: tam je bila razširjena posebna močvirnata rastlina »Papirus«, ki je pomorskim narodom nadomeščal papir. Pozneje so postale važne živilske kože. Vendar pa je bil »Papirus« zmagovalec. Kmalu pa ga je izrinila kitajska iznajdba papirja. V Tsai Lunu vidimo prvi papir že leta 105 pr. Kr. Od tu je šel preko Kitajske Turkestana in Tibeta v Bagdad, kjer ga najdemo leta 739 po Kr. Pot ga je vodila dalje preko Arabe v Egipt, kjer ga najdemo v Kairu leta 900. Tu se je copila pot. Ena je peljala preko Severne Afrike do Feza v Maroko (leta 1100) in od tu preko Španije v Evropo (1150) kjer ga dobimo leta 1300 že visoko gorl v Kölnu. Druga pot pa je šla preko Sicilije in Italije v našo kraje, kjer so ga prvič začeli uporabljati v Trbižu leta 1340. Ves postanek papirja in njegovo pot prikazuje poseben oddelek v historijski skupini Grafične razstave »Tisk« na velesejmu. Razstava je odprtja že do vključno 21. tm.

Prevedba dnevníčarjev v zvanične in služitolske. Ker je poštna direkcija pooblaščena, da prevede tiste dnevníčarje v zvanične in služitolske, ki so po št. 306 finančnega zakona za 1. 1927-28 izgubili svoja zvanja in postali dnevníčarji, je prosila ministrstvo za navodila, v kakšnem obsegu sme to prevedbo izvršiti. Direkcija je na to prejela nalog, da naj brezvečne tiste dnevníčarje v prenja zvanja, toda samo v mestu proračuna. Tako bo imenovan na izpraznjena mesta samo 30 zvaničnikov, nad 150 kandidatov pa bo moralno že nadalje trpeti prizadetim krivico.

Vreme. Vreme se je začelo kisati in vse kaže, da se bo polagoma poslabšalo. Dežja za enkrat še ni pričakovali, ker stoji barometer razmeroma že visoko. Tudi dunajska vremenska napoved pravi, da bo oblačno, bolj toplo vreme, brez znatnih padavin. Včeraj je bilo več ali manj oblačno v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu, drugod pa lepo. Temperatura je od včeraj na danes znatno poskočila, ker so zapihali južni vetrovi. V Zagrebu in Splitu je bilo včeraj 17. v Skoplju 16, v Ljubljani in Beogradu 13, v Mariboru 11 stopinj. Zelo čudno vreme imajo v Skoplju. Včeraj zjutraj so imeli 4 stopinje, v popoldanski urah pa + 16. Danes zjutraj je kazal barometer v Ljubljani 767 mm, temperatura je znašala 10 stopinj.

Nesreča in nezgoda. Rešilna postaja je danes in včeraj pripravljala v ljubljansko bolničko več ponosrečencev, deloma iz mesta, večinoma pa z deželi. Danes dopoldne je v tovorni Rojina ponosrečil mizar Ivan Ropret iz Zgornje Šiške. Pri delu ga je zgrabil stroj in mu odtrgal več prstov na desni roki. — Posestnik Marij Vrtar iz Podturna je na paši telica sumila v levo oko in ga je težko poškodovala. — Jakob Fabiani, sin posestnika iz Broda pri Škofiji Luki, je včeraj popoldne padel pod voz in si zlomil desno nogo. — Številna nezgoda je delčeta občinskega reševalja Avgusta Kraščeve iz Trbovlja. Ta je na strehi ubožnice v Trbovljah nekaj popravljalo in padel tako nesrečno s strehe, da si je zlomil levo nogo. — V bolničko so pripeljali tudi kurjačevi ženi Marija Marinšek, ki se je s svečno nevarno opelka po obrazu. — Posestnikov sin Izidor Lavtičar si je na paši zlomil levo nogo.

Požar v Šmartnem. Dne 16. tm. je izbruhnil okoli polnoč požar pri posestniku Mihu Dolničarju. Goretci je začelo v gospodarskem poslopju, ki je pogorelo do tal. Zgorje je pod, svilni v sinjalih in 7000 kg slame ter strelje. Ogenj je prvi opazil sosed Martin Pleško, ki je zbulil Dolničarjev in pozval tudi gasilce na pomoč. Gasilci gospodarskega poslopja niso mogli rešiti, ker je radi nakopčene slame ogenj divjal z nebrzilno silo, pač pa so rešili hišo. Kljub temu ima Dolničar okoli 40.000 Din škode. Kako je ogenj nastal, še ni znano, govori se pa, da je bil podtaknen.

Velik tabor ob prilikl zognjanja na Šmartnem. Dne 16. tm. je v izbruhnil okoli polnoč požar pri posestniku Mihu Dolničarju. Goretci je začelo v gospodarskem poslopju, ki je pogorelo do tal. Zgorje je pod, svilni v sinjalih in 7000 kg slame ter strelje. Ogenj je prvi opazil sosed Martin Pleško, ki je zbulil Dolničarjev in pozval tudi gasilce na pomoč. Gasilci gospodarskega poslopja niso mogli rešiti, ker je radi nakopčene slame ogenj divjal z nebrzilno silo, pač pa so rešili hišo. Kljub temu ima Dolničar okoli 40.000 Din škode. Kako je ogenj nastal, še ni znano, govori se pa, da je bil podtaknen.

Dva izdajalska recepta, all kako so prišli Pistočnikovim slepčarjam na sled. Včeraj smo poročali o klativitev Ivanu Pistočniku, ki ga je policija prijela in ga čez

zimo ter najbrž za daljšo dobo spravila na varno. Kot rečeno se je Pistočnik izdal za Pistočnik. Toda na policiji so slutili da imajo opravka z drugimi tičmi. In res! Pri telesni preiskavi je našel nadzornik g. Močnik v hlačah všta dva recepta. Bila sta od paketov, ki ju je poslal Pistočnik svojemu tovaršu Stipici v Vrhovško vas pri Novem mestu. Na receptu je bilo njegovo pravo ime in tako je policija hitro zvedela, koga je prijela. Pistočnik pride pred poroto, ki bo gotovo ena najbolj zanimivih razprav v zimskem ali pomladnem zasedanju.

DARUJTE PODP. DRUŠTVU SLEPIH LJUBLJANA. WOLFOVA UL. 12.

Iz Ljubljane

Ij Maršal Franchet d'Esperey v Ljubljani. Glasbena Matica je senci priredila maršalu Franche d'Espereyu poklonitvene večer v veliki dvorani hotela »Union«. Njen pevski zbor je zapel najprej francosko himno, nato pa 3 umetne in 5 narodnih pesmi. K priveditvi, ki se je pričela ob 8.15, so prišli poleg maršala in njegovega spremljivača tudi predstavniki oblasti. Ki so se udeležili banketa, prirejenega na čast maršala. Maršalu Franchetu d'Espereyu je slovensko petje zelo ugajalo ter se je pojavil na izrazil o visokih pevskih sposobnostih Glasbene Matice. Predvčerjšnji je francoski institut priredil v »Zvezdi« večerjo na čast maršala Franchetu d'Espereyu, ki ga je ob tej prilikli pozdravil pesnik Oton Župančič kot predsednik instituta.

Ij Poroka. Poveljnik mesta Ljubljana general Dragomir M. Popović se je včeraj poročil z gđo, Desankom Sedejevo iz Ljubljane.

Proslava desetletnice osvobojenja. Združena ljubljanska kulturna in narodna društva bodo na svečan način proslavila desetletje obletnico našega narodnega osvobojenja v sobotu 27. tm. z obhodom po mestu in manifestacijsko prireditvijo na Taboru. — Vsa narodna ljubljana bo ob tej prilikli z zanosom in prisrčnostjo slavila spomin na zgodovinske dneve, ki so njeni naši narodi prinesli svobodo.

Ij Poziv dobroščernim meščanom. Pri mestni občini ljubljanski prosijo dnevno ljubljanski revje za ponoseno obliko in obutev. Posebno sedaj, ko se bliža zima, je takšen prisiljev vedno več. Mestni magistrat ne more vsem neštetim prisilcem pomagati z novimi oblikami in čevljili, ker mestni proračun, določen v tovrstno, tega ne dovojuje. Prosili pa se po večini zadovolje s pošočenjem obliko. Radi tega se obravča mestni magistrat ljubljanski do dobroščernih meščanov s pršnjo, da darujejo v označeni namen odvišne in odložene oblike in obutev ter na ta način prisikojo na pomoci najbednejšim someščanom. Obliko in obuvjo sprejemata soc. pol. urad mestnega magistrata ob dočenih uradnih urah.

Ij Razširjenje tvojnlice. Podjetje Saturnus, ki izdeluje pličevinaste škatle, je prizidal k tvojnici še eno poslopje. Vse hvalje je vredno, da bo imelo delavstvo v novem objektu kopalcem in posebno shrambo za garderobo. V tvojnici so zaposlene po večini ženske, katerih je danes 400, a njih število se bo še povečalo, ko se razširi obrat še na novo poslopje. Delavke so izbliznje okolice, zaposlene so ali od 6. do 14. ali pa od 14. do 22. ure. Plače imajo od 3 do 5 Din od ure. Izdelki gredo na tu in inozemski trg, na pr. v Grčijo, Egipt, Turčijo in drugam.

Ij Velika jahalna konkurenca v Ljubljani. Kolo jahalcev priredi v nedeljo 21. tm. ob 14.30 na igrišču veliko jahalno konkurenco, katere se udeleže domači in zagrebški jahalci. Na programu je poleg skakanja cigaretna tura in in jeu de barre. Pri cigaretni turi stoje na eni strani jahalci, na nasprotni strani pa odgovarjajoče število dam. Vsak jahalci dobiti cigaretino in na dan znamenje galopirajo vso do dam, ki jim cigareto prizgo. Kdor se vrne prvi s prizganjo cigareto nazaj, dobiti kot zmagovalec prvo nagrado. Je dež, kar je vredno, da bo imelo delavstvo v tvojnici, ki ima jedva 85 konjskih sil, ki ni opremljeno z radio aparatom, niti s čolnički tako, da ne nudi letalcu v slučaju katastrofe nobenega upanja na rešitev. Letalo lahko doseže 175 km hrastoti na uro. Macdonald je vzel s seboj samo 450 litrov bencina, ki bo po njegovem mnenju zadoščal za 35 ur, v katerih upa doseči irsko obalo. V Angliji so prepričani, da se polet ne bo posrečil, kajti Macdonald je še mlad letalec in ima jedva 185 ur polet na seboj. Baje si je kot mornariški častnik pridobil dovolj navigacijske znanja. V Londonu so sprva menili, da Macdonald še ni startal k prekoceanskemu poletu, marveč da se je dvignil samo k poskusnemu poletu. Ko pa se le nvrnil v Harbur Grace, so spoznali, da je res krenil čez veliko lužo.

Da je Macdonald polet res neverjetna držnost, priča dejstvo, da doslej izvzemši Lindbergha še nikje ni tvegal poletja s tako šibkim motorjem. Letalo

z film radi negove poučnosti in izredno zanimive vsebine najlepše priporočamo v ogled.

Ij Plesna vaja starešinske organizacije Preporoda se vrši danes ob 7.30 uri v Naprednem dijaškem domu. Tomanova ul. 3. — Odbor.

Ij Prvi časopis v Ljubljani je izšel leta 1578 in mu je bil naslov: Eine wahrhaftige und erschreckliche neu Zeitung. Ta časopis je izšel enkrat. Lubljanske novice Jann. Fridr. Egerja pa so začele izh

Roger de Beauvoir:

Sužnja

Roman.

Vstopil je Azael in grofica mu je naročila, naj pokliče komornico. Potem je stisnila židovit hčerkijo roko in jo povrila komornici. Stopila je z njo na balkon in ji pokazala gondolo, ki jo je že čakala.

Kakor črna pošast se je plazila noč pod vsemi beneškimi mostovi.

Torej zato me zapušča, to je prav v zvoku njegove neprstane odsotnosti in osamljenosti, ki mi vsako noč stiska srce. O, to tajno moram pojasnit. Markiz — je dejala, — spanec mi sili na oči, jutri na svidenje. Če boste hoteli, se bova jutri vozila po kanalu okrog hiše tega Žida. Azael vam sporoči, kie se dobiva.

Na razpolago sem vam, grofica, od danes sem vam na razpolago. Rad bi vam dokazal, da se vam na ljubo ne bojim nobene nevarnosti. Zapovedujete mi torej, pripravljen sem na vse.

Dož! je vzkliknila grofica in pogledala skozi okno. — Dož! Bežite, markiz, bežite! Azael vas spremi do hotela.

Markiz je poljubil grofici roko. Na hodniku so se začuli težki koraki. Kmalu je vstopil dož in obstal pred Safio.

II.

Ljubosumnost.

— Še pokonci, tako pozno, Safia? — je vprašal Alessandro in jo prial nežno za roko. — Čudno, zdi se mi, da držite.

— Da, res je. Čakala sem vas, Alessandro, skrbelo me je, kje se mudite tako dolgo.

— Skrbelo vas je? Zakaj? In kako to, da niste zadovoljni? Mar vas niso včeraj vsi vaši gostje občudovali, grofica, mar se niso divili sijajni večerji, načinejšim jestvinam in dragočenemu jedilnemu orodju? V vaših saloni so bile najkrasnejše toalete, kar si jih more človek misliti. Kaj se bojite, da v Benetkah ne govorite več o tej svečnosti?

Svečanost je bila nenadoma skljena. Alessandro. Zapustili ste jo in odšli načrtej v svojo palačo, od koder je vas Ottalov sel odvedel v državno kovnico.

Zares, prihod tega odpolana... Saj me niso pustili, da bi občudovali vašo gostijo. Žal mi je, ker je bila res sijajna. Toda zdi se mi, da ste utrujeni. Ali bi ne legli k počitku?

— Ne, nocoj ne pojdem spati. Samo ne vem, kaj mi je. V glavi se mi vrti.

— Trpite? Dovolite, da vam povem, da ste nespametni. Mislite na to, Safia, da je moja iskrena želja videti vas južni lepo. Pojutrišnjem odpluje naše brodovje na morje. Beneški patrijarh nam podeli blagoslov. Stal bom sprejet na Bucentauru, vi boste stali ob moji strani s safirji v lasih, vsa v svili in biserih. Vsi vas bodo gledali in občudovali. Pojutrišnjem, Safija, boste moralni očarati vse, da bodo šepečali: To je kraljica! Vi ste skoro doževa soproga, Safia.

— Doževa soproga! Da, bila bi, Alessandro, če bi me ljubili, če bi se ne protivili mojim prošnjam, da bi užkonili najino zvezzo, ki vas menda že teži, zvezzo, ki jo prej ali slej pretrgate,

ker me dan za dnem izpostavlja zlobnim jezikom in zavisti.

— Kaj pa govorite, Safia? Kaj nisva skrivaj poročena? Javna poroka pa ni odvisna od mene. Poleg tega mi določbe beneške inkvizicije žal nalagajo, da vas ne proglašam javno za svojo ženo. Aretacija Ranuzzija na vašem plesu?

— Ranuzzi! — je vzkliknila grofica na videz presenečeno. — Kaj, plemič Ranuzzi?

— Je potegnil za seboj v pogubo dve nedolžni žrtvi, svojo ženo in hčerkko. Zdaj pa pominite, Safia, kaj bi se zgredilo z nama, če bi...

— Prav pravite, Alessandro, samo vaša ljubica smem biti. Edini angel, ki bi mogel pri vas prosišti zame, ne živi več. Moja hčerkka je v nebesih. Bog jo je naračnil, Alessandro.

In Safia si je zakrila obraz z rokami.

— Plačete? — je vprašal dož globoko gjinjen. — Vi plačete, Safia? Torej vam jaz ne morem več nadomestiti te težke izgube?

— Da, res je, — je odgovorila in ga presenečeno pogledala. — Niste mi več to, kar ste mi bili, Alessandro, vi, ki me zadnje čase tako radi puščate samo, ne da bi mi povedali, kam hodite.

— Kaj naj vam povem, Safia, da bi me razumeli in da vas moje pripovedovanje ne bi dolgočasilo? Ali naj vam pripovedujem o državnih poslih, ki bi vas dolgočasili in vam vtrnili gubo na krasno čelo? Prezgodaj bi se postarali, Safia, kakor sem se jaz. Poveste, kaj bi še radi. Mar nimate tu v palači, vse, kar potrebujete — služinčad, čipke, dijamante? Najbogatejša žena v Benetkah ste... bodite zadovoljni, da ste srečni.

— Srečna? Kaj morem biti srečna, če niste z menoj. Alessandro? Srečna!

O da, prva leta najinega skupnega življenja sem bila res srečna, kajti najina ljubezen ni poznala nobenih zaprek. Zavoljo mene ste zanemarjali državne posle in v vaših očeh sem videla svoj ponos, svoje življenje. Takrat ste bili še mladi senator, Alessandro, zdaj pa ste dož.

— Poveste torej, kaj bi radi.

— Da ostanete pri meni, Alessandro, — je zašepetal in solzo so se ji zaledsketale v očeh. — Glejte, dragi moji princ, sedite tu k meni. Da, pojutrišnjem bom lepa, obljudim vam. Samo dovoli mi, da te gledam, moj Alessandro. Zdi se mi, da te že celo večnost nisem videval.

— Snoči ste stali ob moji postelji. Safia. Zakaj tako pozno še niste spali?

— Saj sem ti rekla, da ne morem, ne znam spati, če me zapušči. Nocoj ostaneš pri meni, je li? — je dejala in ga strastno objela.

— Ne morem, — je odgovoril in se komaj premagal, da ni podlegel njenim čarom. Safia ni razumela, kako težak boj je v svoji duši.

— Ne moreš? Zakaj ne?

— Jutri, da, jutri, — je šepečal Alessandro.

— Jutri, vedno jutri! Zakaj nisem nerazdržno zvezana s teboj, kakor tare prstan? — je dejala in se zagledala v dožev prstan.

Alessandro ni opazil tega pogleda, sicer bi bil prebledel.

— Tega prstana nikoli ne odložiš, je li? — je vprašala in mu pogledala v oči.

— Dožev prstan ne sme nikoli z doževe roke, Safia.

— Ta prstan je krasno izdelan, posebno kamen, ki se odpira in zapira. Dovoli, da si ga ogledam.

— Čemu pa?

— Morda je pa kaj v njem... recimo ženski lašje.

— Kaj se vam meša? — je odgovoril dož. — Vidim, da me hočete zadržati. Pustite me, — je pripomnil in pogledal na grofico uro.

— A če bi te res hotela zadržati, Alessandro. Kam si namenjen?

— V svet Deseterice, ki ima nocoj v palači sejo. Sestaviti moramo navodila za admirala, ki bo vodil brodovje.

— Nocoj svet nima seje. To vem, Alessandro. Povedal mi je advokat Gradenigo.

— On se moti.

— Kam neki greste tako pozno? — je nadaljevala grofica osorno. — Pa vendar ne v igralnico?



Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Grofica! — je vzkliknil dož užajeno.

— Če torej ne igrate, vas mika v temni noči ljubavna pustolovčina. Ali ne zahajate včasi v židovski okraj, Alessandro?

Dož je preblepel kakor grofica. Čelo mu je obvljal hladen pot, vendar je pa mirno odgovoril:

— Da, včas stopim k židu Ottalu v državno kovnico.

— Dobro da vem! — je vzkliknila in zaklenila vrata. — Nocoj ne pojide, Alessandro!

— Pustite me, Safia, moram iti.

— Ne pojide, vam pravim. Alessandro, pred vami ne stoji več trpeča ženska, ki prosi in molodi, marveč ljubica, ki to odločno zahteva. Pri meni ostanete v mir besedi.

— Gospa!

— Ne skušajte oditi, umorila bi vas! Ta balkon je nad glavnim kanalom, kateri veste. Samo korak k vratom...

— Safia!

— Ah! Ne bom več ljubila tega želenega moža. Mračnega in strašnega, kakor orožje, ki visi v doževi palači in ki pretreže človeka, če se ga le dotakne. Hočem končno spoznati to nedostopno dušo. Zagonetko Benetk, ki je celih petnajst let nišem mogla pojasniti, beneškega doža, doža Alessandra!

— Grofica!

— Glejte, bilo bi bolje, če bi odkrito priznali, da ljubite drugo. Morda bi mogla deliti z njo vašo ljubezen. Toda gorje vam, Alessandro, če me pred Benetkami osmešite.

Francozi časte Napoleonov spomin
Hram Invalidov, kjer počiva Napoleon, bo poplačen. — Na otoku Aix so odkrili nov Napoleonov muzej. — Muzej Malmaison bo znatno razširjen.

Napoleon se ne more pritoževati, da bi ga republika premalo častila. Deležen je večjih časti, nego za časa velike revolucije. Kako visoko časte Francozi velikega vojskovođo, priča dejstvo, da je policijski prefekt prevedal znani plesalki Mistinguette igrati v Moulin Rouge madame Dubarry, če, da se tu nedostojno karakterizira veliki možje francoske revolucije. Toda Mistinguette je ugovarjal, da v drugih gledališčih nemoteno sramote revolucije in da igra Cecile Sorel madame Dubarry v postelji. Policijski prefekt je moral popustiti. Toda Napoleonova republika ne pusti žaliti, marveč skrbijo za njegov spomin kolikor se le da. Muzej Malmaison je bil letos razširjen in bo povečan še za celo parcelo z grobom Napoleona IV. Napoleonova hram Invalidov bo poplačen, da bi se videl že od daleč. Preteklo nedeljo je minister Herriot osebno odkril nov Napoleonov muzej na otoku Aix, kjer je Napoleon preživel zadnje ure na francoskih tleh, predno se je predal Angležem. Muzej je palača bivših vojaških poveljnikov na otoku in obsegajo dragoceno zbirko.

4. avgusta so prepeljali Napoleona kot jetnika iz Plymoutha na otok Sv. Helene. S tem je bila zapečatena njegova usoda, pa tudi zadnja nuda je splavala po vodi. Drugače bi bilo, če bi bil Napoleon dedni vladar. Toda cesar je postal s svojim talentom in s svojimi velikimi deli, kar so smatrali vladarji po božji milosti za največji zločin. Kje so zdaj imena vseh tih vladarjev, kje so njihova dela in spomini? Kdo jih pozna, razen srednješolcev, ki morajo znati imena vseh vladarjev. Toda še v 20. stoletju ustavlja republika nov Napoleonov muzej, na katerem se leskeči napis: »Našemu ne-smrtnemu Napoleonu I.«

Če uradi štedijo

V Toulunu je dobil neki rezervist od vojaškega poveljstva poziv na orožne vaje. Ko je pismo razpečati in prečital, je mislil, da sanja. Namesto je voročil, da se zapečatena njegova usoda na orožne vaje so bili v dopisu ljudi napadni na francosko armado in poziv, naj rezervist odpove vojaškemu poveljstvu pokorščino. Možu se jo zdelo čudno, da se v uradni kuverti razpoložijo veleizdajalske tiskovine. Ker si pa ni hotel s tem beliti glave, je pismo vrgel v koš. Slučajno je pa opazil, da je tudi druga stran popisana. Njegovo presečenje je bilo še večje, ko je prečital tudi drugo stran. Sele tedaj je zvedel, pri čem je. Na prvi strani je bil poziv, na drugi odpove pokorščino, na drugi strani pa je vojaška oblast pozivala, da mora takoj na orožne vaje, sicer bo najstrožje kaznovan.

Rezervist je mislil, da si je nekdo dovolil z njim neokusno šalo. Ker je bil pa discipliniran vojak, je odšel na orožniško postajo, da se zadeva pojasni. Tudi orožniki so majali z glavami nad čudnimi uradnimi dopisom. Slednjič se jem je posrečilo ugotoviti, da je vojno ministrstvo odredilo, da morajo vsi podrejeni organi šediti s papirjem in rabiti v korespondenci stare tiskovine. V danem primeru so vojaške oblasti rabilne zaplenjen komunistični letak in tako so doobili rezervisti pozive, naj odpovede pokorščino. Vojaški uradi so nehote delali agitacijo proti armadi. Zdaj si bo ministrstvo najbrž temeljito premislilo, predno bo izdalо še kako naredbo o štednji s papirjem.

Inserirajte v „Slov. Narodu“!

Mehanično umetno vezenje, entlanje, ažuriranje, tamburiranje in predtiskanje najcenejše in najfinješje

Matek & Mikeš
Ljubljana, Dalmatinova 13

87



Črna zimska suknja
dobro ohranjava, se proda z
Din 500.— Naslov v upravi »Slov.
Naroda«. 2008

Lokale
za trg. ali pisarno oddam. Izmera
50 m². Lovro Pičman, Ilirska
ulica 15. 2015

Sivilja-pomočnica
išče delo. Nastop takoj. Ponudbe na
upravo lista pod »Sivilja«/2002.

Krojaški pomočnik
se takoj sprejme. Franjo Premelj,
Aleksandrovca c. št. 1. 2006

Snežne čevlje
in galope dajte v popravilo samo
strokovnjaku Avg. Škofu, čevljarju,
Borštnikov trg št. 1 za
dramski gledališčem. 94/T

Opremljeno sobo
elegantno, z električno razsvetljavo
in posebnim vhodom v centru mesta išče gospodinu. Vselitev
1. novembra. Ponudbe na
upravo lista pod »Snažnost«/2003.

Odlčni
šlezjski premog
in koksi, pravilno iz skladnišča
ter trboveljski premog dobavila
Cebin, Wolfova 1, tel. 2756.
92/T

Postrežnica
išče službo za popoldanske ure.
Ponudbe na upravo lista pod »Po-
strežnica«/1938.

Gospodinčna
s prakso, zmožna vseh pisarni-
ških del, išče službo event. gre-
čudi za blagajnarko. Nastop po
dogovoru. Ponudbe na upravo li-
sta pod »Izurjena«/1986.